

Rillingen bij vondst van onderduikersplek

MARIA DEL GROSSO

LEEWARDEN Voor het eerst en het laatst was deze week op de Nieuwstad in Leeuwarden een recent ontdekte onderduikersplek uit de Tweede Wereldoorlog te bezichtigen. De Joodse winkelier Wolf Salomon overleefde hierdoor de oorlog.

Een gammele trap naar boven, een grimmige zolder waar in de vloer een luik openstaat. Eigenaar Ronald Wetting wijst naar onderen. Op deze zolder boven de winkel The Bakery zit een ruimte verscholen onder de vloer. „Alsof je in een tijds capsule stapt” zegt hij. Dat idee wordt bevestigd door de spullen die hij in de ruimte vond: soepblikken, wikkels en reclamemateriaal uit de Tweede Wereldoorlog.

Wetting kocht het pand eind 2020. De vorige eigenaar wilde het kwijt omdat zowel de verhuur van de winkel beneden als van de bed and breakfast boven gestopt was. Door op het adres te googelen kwam Wetting vrij snel in contact met Renze Petersohn. Zijn vrouw stamt af van de Salomons. In haar familie was bekend dat Wolf Salomon in zijn eigen pand ondergedoken had gezeten. Hij gebruikte de ruimte als er gevaar dreigde, terwijl de rest van de familie gewoon in de woning verbleef.

Salomon had de winkel Salo, waar hij tricots, kleding, lingerie en sokken verkocht. Hij was een ondernemend man, had meer winkels in Leeuwarden gehad en richtte een winkeliersvereniging op. De Salo werd in 1941 door de Duitsers van hem afgepakt. Zijn tweede, niet-Joodse vrouw zette de winkel nog even voort, maar de klandizie viel door de oorlog weg.

Wetting moest fors verbouwen, vooral omdat het pand niet aan brandveiligheidseisen voldeed. „Dan heb je die onderduikersplek wel in het achterhoofd. We dachten die eerst gevonden te hebben toen we een legplank in een kast weghaalden en een klein berghokje ontdek-

Renze Petersohn (vooraan) en Ronald Wetting bekijken de onderduikruimte. Wetting heeft een soepblik in zijn hand.

FOTO'S HOGE NOORDEN/JAAP SCHAAF

ten. Maar we waren niet overtuigd. Ook niet toen we in de bijkeuken een ruimte onder de grond vonden. De ramen hierin keken uit op de winkel. Dat kon nooit een veilige plek zijn.”

Dat ze de echte plek vonden, hebben ze te danken aan een asbestsaneringsbedrijf dat werkzaamheden verrichtte en door een losgeschoten slang liters water liet weglopen. „Aan het plafond onder die pechplek zagen we niets. Het water moest toch ergens heen zijn gelopen? Toen hebben we met een stanleymes de vloerbedekking op zolder losgesneden en stuitte we op het luik.”

„Ons momentje”, noemt Wetting dat. Helemaal toen ze de ongeveer dertig soepblikken ontdekten uit Engeland. Het is bekend dat het verzet wel eten uit Engeland haalde. De

nummers van de verpakkingsmedewerkers staan nog op de wikkels. De eerste die hij deelgenoot maakte van zijn vondst zo'n half jaar geleden was Petersohn. „Ik kreeg echt de rillingen toen ik het zag. Heel confronterend. 'Wow, het wordt echt', dacht ik toen.”

Maar de verhalen waren nog niet op. Toen Wetting zich met zijn vondst meldde bij Tresoor bleek Gosse Beerda er meer van te weten. Zijn oma heeft de onderduikers van voedsel voorzien. Het ging niet alleen om Salomon, maar ook het verzet gebruikte het als samenkomstplek en leden kropen in het luik als het gevaarlijk werd. Op 7 april 1945 zaten ze er ook toen er een inval van de Duitsers was in een pand erachter aan de Sint Jacobsstraat. „Toen heb-

ben ze nog iemand zien vluchten”, vertellen Wetting en Petersohn. Dat was het teken om ook de Nieuwstad te verlaten en elders onderdak te zoeken.

Salomon overleefde de oorlog. Hij verhuisde uiteindelijk naar Amsterdam en overleed op 4 september 1951, dezelfde dag als zijn geboortedatum in 1887. „Hij was de enige overlevende van zijn familie. Twee zussen en een broer hebben de oorlog niet overleefd”, vertelt Petersohn. „Daar krijg je kippenvel van.”

Wetting wil de zolder bruikbaar maken. Het luik gaat dus dicht. Maar in de ruimte eronder zal hij in een grote afgesloten plastic bak de soepblikken en papieren uit de Tweede Wereldoorlog bewaren plus de artikelen over Salomon en het pand.

Uit de onderduikplek werden dertig soepblikken uit de Tweede Wereldoorlog gehaald alsmede reclamemateriaal en etiketten.

In deze ruimte op zolder dook Wolf Salomon onder, en bij gelegenheid ook andere aanwezigen in het pand.